

Κύριε Υπουργέ,

Αγαπητή κυρία Σπανέλλη,

Αγαπητοί δάσκαλοι και μαθητές του 72^{ου} Δημοτικού Σχολείου «Ανδρέας Κάλβος»

Είμαι πολύ συγκινημένη που βρίσκομαι σήμερα κοντά σας, την Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος, προκειμένου να μνημονεύσουμε τους παλιούς συμμαθητές σας, που πήγαιναν στα μακρινά χρόνια του Πολέμου, στο 18^ο Ισραηλιτικό Δημοτικό Σχολείο Αθηνών. Το παλιό εκείνο σχολείο, όπου φοιτούσαν Εβραίοι μαθητές, το διαδέχτηκε το δικό σας, το 72^ο.

Αφορμή για τη σημερινή εκδήλωση στάθηκε η απόκτηση του αρχείου του σχολείου αυτού από το Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος, χάρη στις φιλότιμες προσπάθειες διαδοχικών διευθυντών του σχολείου σας. Όταν το 72^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών μεταφέρθηκε στο κτίριο που βρίσκεται σήμερα, η τότε διευθύντρια κ. Ελένη Γιωτάκη, ενεργώντας με έγκαιρη συναίσθηση της ιστορικής αξίας του, διέσωσε από την καταστροφή, ό,τι είχε απομείνει από το πολύτιμο αρχείο του Ισραηλιτικού Δημοτικού Σχολείου Αθηνών. Οι επόμενοι διευθυντές, κκ. Μπερνταχάς και Τράκης συνέβαλαν στην προσπάθεια διατήρησής του. Το αρχείο αυτό, στη συνέχεια, συντηρήθηκε από την μετέπειτα διευθύντρια του 72^{ου}, κ. Λούλα Κανάκη. Από τα χέρια της το παρέλαβε η κ. Χρυσούλα Κουκουνέζου, η οποία και το παρέδωσε στην σημερινή διευθύντρια κ. Τατιάννα Σπανέλλη.

Η κ. Σπανέλλη, με αφορμή τη διενέργεια ενός προγράμματος εκπαίδευσης για το Ολοκαύτωμα του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος στο Σχολείο από την μουσειοπαιδαγωγό κ. Οριέττα Τρέβεζα, ενημέρωσε τον τότε συνεργάτη του Μουσείου και ιστορικό Ιάσονα Χανδρινό για την ύπαρξη αυτού του αρχείου, ο οποίος έλαβε σχετική άδεια πρόσβασης από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Στη συνέχεια, ο κ. Χανδρινός, η κ. Σπανέλλη, η οποία υπήρξε εξαιρετικά πρόθυμη να συνδράμει την έρευνα, κι εγώ, προχωρήσαμε σε επιτόπια αυτοψία του αρχειακού υλικού, όπου διαπιστώθηκε η μεγάλη ιστορική του αξία.

Το Αρχείο αυτό αποτελεί μια εξαιρετική πηγή πληροφοριών για το Δημοτικό Σχολείο όπου φοιτούσαν τα Εβραίοπουλα της Αθήνας πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, αφού ξεκινάει από το 1931 και φτάνει μέχρι το 1960. Το αρχειακό σύνολο αποτελείται από 21 δεμένα κατάστιχα και ένα φάκελο με λυτά έγγραφα, όλα πολύ σημαντικά. Για παράδειγμα, το μαθητολόγιο, ο κατάλογος δηλαδή με τα ονόματα των μαθητών, το όνομα και το επάγγελμα του πατέρα τους, καλύπτει όλα τα χρόνια από το 1931 μέχρι το 1960, εξαιρώντας το έτος 1943 - 1944, κατά το οποίο το σχολείο δε λειτούργησε. Το κτήριο του σχολείου βρισκόταν στην οδό Ερυσίχθονος 28 στο Θησείο, περιοχή όπου ζούσαν πολλές εβραϊκές οικογένειες. Στο χώρο του σχολείου τα παιδιά έπαιρναν το πρωινό τους και κάποιες φορές και το μεσημεριανό γεύμα. Τα μαθήματα εβραϊκής γλώσσας και θρησκείας τα έκανε Εβραιοδιδάσκαλος, ο οποίος πληρωνόταν από την Ισραηλιτική Κοινότητα Αθηνών.

Αυτά ξέρουμε μέχρι στιγμής, αφού το Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος παρέλαβε αυτό το πολύτιμο αρχείο μόλις το καλοκαίρι του 2016, πέρυσι, και δεν πρόλαβε να το μελετήσει επαρκώς ακόμη. Το Μουσείο δεσμεύεται να ολοκληρώσει αυτή την αρχική επεξεργασία του αρχείου, προκειμένου να διασταυρώσει με βεβαιότητα τα στοιχεία για τις τύχες των μαθητών του και να διαπιστώσει ποιοι επέζησαν και ποιοι δολοφονήθηκαν στα γερμανικά στρατόπεδα εξόντωσης. Δεσμευόμαστε επίσης, να συνεχίσουμε να ενημερώνουμε το σχολείο σας για όλα τα νέα αποτελέσματα της έρευνάς μας, ώστε ακόμη και μετά την αποφοίτησή σας, να μπορείτε να τα μαθαίνετε, επικοινωνώντας με την παλιά σας διευθύντρια. Έτσι θα δημιουργήσουμε μαζί μια ζωντανή αλυσίδα μνήμης και θα βεβαιωθούμε ότι αυτοί οι παλιοί συμμαθητές δεν θα ξεχαστούν ποτέ.

Είμαστε ειλικρινά ευγνώμονες για τις άοκνες προσπάθειες όλων εκείνων που συνέβαλαν στο να διασωθούν τα ίχνη της μαθητικής εβραϊκής παρουσίας, στην Αθήνα των προπολεμικών χρόνων και της Κατοχής.

Σας ευχαριστώ πολύ